

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 16.

V Ljubljani, 15. avgusta 1874.

Tečaj XV.

Kar se Anžek ni učil, tudi Anže ne zna.

Poleg verske odgoje je privaja k pokorščini pglavitni nalog družinski odgoji. Tukaj v družini je oče, je mati prva oblast, in če je družina dobro vrejena, gre ta versta od naj starejšega do naj mlajšega otroka. Pokorščina izvira iz veljave in spoštovanja. Spoštovanje otrok ima v naravi svoj vzrok, otrokom je prirojeno, čutijo namreč telesno in duševno prednost staršev mimo svoje, k njim pribeže, kedar strah napada njih serce, le k njim gredó, kedar potrebujejo nauka in sveta, in beseda starišev je otrokom božja beseda.

Otroci morajo ubogati. S tem se odvadijo slabih navad in vsajajo se jim dobre, ne da bi se otroci zavedali, „zakaj“. O privaji k pokorščini strinjajo se skoro vsi pedagogi. Kant govori o tem tako-le: „Od začetka mora otrok slepo ubogati. Nenaravno je, da otrok gospoduje s svojim vpitjem, in da močnejši uboga slabejega. — Otroke razvadijo, ako jim po volji store. To se godi tako dolgo, dokler so starišem za igračo, posebno pa ta čas, ko začnejo govoriti. Iz te razreje pa izvira velika kvar za vse življenje“. Nepogojna pokorščina je nezrelemu, nespametnemu otroku neogibljivo potrebna. Bila bi naj večja nespamet in neodpustna slabost, ko bi stariši skušali male otroke nagibati v pokorščino s tem, da bi jim razkladali vzroke, ali celo prosili ali pregovarjali jih, da bi to ali uno storili, to ali uno opustili. Stariši, ki otroke tako odgajajo, da jim vse na široko razlagajo, kedar od njih zahtevajo pokorščino, dobé sinove in hčere, ki si dovoljujejo vse mogoče napačnosti do starišev, ki jim jezikajo, in neskromno od vsakega povelja hoté vediti vzrok in izgovor, n. p. „tega ne vem, zakaj bi to storil?“ Ti so odgojeni à la

Rousseau. Vendar pa sam (Rusô) na drugem kraji piše o tem tako le: „Kaj je vendar bolj zopernega, bolj proti vsakemu redu, kakor uporen otrok, kateri vsem okoli sebe hoče ukazovati in si priderzne zapovedovati tem, brez katerih pogine, ako ga le zapusté. Kaj je bolj nespametnega, kakor če slepi stariši to termoglavnost odobrujejo, otroka še celo vadijo, da je trinog naj pred strežnicam, potem pa tudi njim samim.

Niemeyer daje o tem ta-le pravila: Otroci morajo od prvih let spoznavati, da je volja njih gojiteljev močnejša od njih, in da ga ni sredstva, da bi se ji odtegnili. Ko otrok rase na letih in pameti, naj bode tudi zapoved gojiteljeva podobna svarjenju dobrohotečemu. Otroku zapovedujemo, dečku dajemo vodila, mladenču svetujemo in njegova pokorščina naj prihaja bolj in bolj iz lastnega prepričanja in svobode.

Natanjčna naj bode tedaj pokorščina! Beseda, pogled in otrok mora ubogati brez obotavljanja: „Oče so zapovedali, mati so tako rekli“, več ni treba.

Da se pa otroci privadijo take pokorščine, treba je:

a) Pri odgoji naj bode v družini naj večja edinost. Stariši morajo medsebojno spoštovati povelja, katera dajejo otrokom in delati na to, da se spolnujejo. Kar oče zapove, to mora mati spoštovati, kar je mati zapovedala, to mora oče varovati. Otrok, katerega je mati kaznovala, naj ne najde pri očetu zavetja, ravno tako naj mati pokaže v svojem obnašanji, da jo žali, ko je bil oče razžaljen. Ako vidijo otroci razpor v poveljih; ako slišijo, da stariši drug drugega grajajo, da oče prepoveduje, kar mati zapoveduje, ali kedar celo vidijo, da namesto otroka mati dela, kar je oče zapovedal, potem od točne pokorščine ni duha niti sluha.

b) Stariši naj zapovedujejo, manj ko morejo; a kedar je potreba, naj se izreče povelje mirno, krotko in resnobno. Resnoba združena z mirom in ljubeznijo spreminja gojitelja v prijatelja; stariši, ki malo zapovedujejo, pa združujejo resnobo z ljubeznijo, uživajo pri svojih otrocih večjo ljubezen in spoštovanje od tistih, ki zmirom pridigujejo, pa pri tem kažejo veliko in škodljivo prijenjivost.

c) Zapovedi naj si bodo zmirom enake, in s stanovitnostjo je treba delati na to, da se spolnujejo. Kar je bilo danes prepovedano, ostane tudi jutri tako. Le doslednosti se podverže narava mladega človeka. Že otrok čuti, da se več more staviti na to, kar je terdno, močno in si ostaja zmirom enako, kakor na omahljivost, ki se vda vsakemu vtisu, in vlada le po samovoljnosti in termi. Bolj ko se prijenjuje, večkrat ko se zapovedi preklicujejo, toliko bolj težka je pokorščina.

d) Za neubogljivostjo naj pride kazen. Kdor svojega otroka resnično ljubi, in za njegovo dušo resnično skerbi, ga modro in resnobno strahuje; kajti gotovo je boljši, da otrok sedaj joka, ko ga stariši svare, kakor da bi stariši pozneje nad svojo in svojih otrok nesrečo jokali.

„Kdor ljubi svojega sina ga kaznuje“. Nepokorščina mora se kaznovati z vso ojstrostjo; kajti to ni zmeta uma, ki je odpustljiva, niti pogrešek človeškega serca, ki se pregleda, marveč sklep spačene volje. Volja pa se mora odgojiti od prve mladosti, da otrok ne odraste, in ko bi hoteli pokorščino odlagati do tega časa, da bo otrok hodil v šolo, bi bilo prepozno; slabe navade bi se že toliko vkoreninile, da bi prevagala svojeglavnost. To si dobro skušamo učitelji mladine že prva leta njih šolanja. Koliko more šola opraviti, ko otroci pridejo v šolo že doveršeni svojeglavci i. dr.?

e) Opominovanje, svarjenje in kazen naj se združuje z ljubeznijo. Ubogati mora otrok, pa ne le zaradi kazni, ampak iz ljubezni. Ljubezen in strah naj oživlja serce otrokovo. Sama ljubezen ga spridi, strah ga naredi boječnega ali pa rodi v njemu notranji upor z videzno vdanostjo. Otrok naj se sicer le boji kazni; a dela naj iz ljubezni in dolžnosti, in kazen naj bo zadnji pripomoček odgoji, in naj se ne rabi poprej, dokler je še kaj sredstev do smotra. Redkeje ko je kazen, toliko več zda. Ker je očetovo in materno strahovanje naj težja iz med dolžnosti, je pa tudi treba naj večje zmernosti, poterpežljivosti in prizanesljivosti, ogibati se je treba vsake strasti, da se človek ne prenagli in prehudo ali preterdo ne kaznuje. — Otrok v zgodnji mladosti še ne pozna vzrokov, in samo opominovanje se ga malo prime; treba je, da se boji kazni in pričakuje plačila. Ko nekoliko bolj dozori, premišluje in sodi, častizelnost se v njem zbudi. Le varovati je treba čutilo do časti, ako je hudo oškodovano, redkokrat se potem zaceli.

Ker smo nekaj govorili o izobraževanju verskega čuta in navade do pokorščine, bomo skušali še odgovarjati na vprašanje, kako morejo stariši pri odgoji na to delati, da otroci spoštujejo predpostavljene, sobrate in sploh da spoštujejo postave?

Peter Hitzinger

(Znojemski, Podlipski)

v

slovstvu slovenskem.

XVI.

Kedar koli se je prikazala na književnem polju stvar, o kateri je Podlipski kaj vedil ali pisal, koj je poprijel tudi on in doverševal tako svoje poročila. L. 1856 št. 7 poprašuje v Novicah: Kje je stal stari Santicum? — ter odgovarja, da ondi, kjer stoji sedanji Kranj. — V razgovoru: „O besedi kuga“ piše l. 33 o njej nekoliko iz zgodovine, potem jo razlaga pa po etimologiji, po umoslovji in naravoslovji, v uče-

nem in ljudskem govoru. — Narodski in jezični otoki med Slovenci so mu 1. Kočevarji, o katerih je zapisal nekaj l. 85; 2. Čiči l. 86; s tim spisom se vjema l. 101: Nekaj več od vlaškega jezika v Istri. Starinske reči pa je opisoval l. 88. 89, in sicer: 1. Nekaj od stare Emone novega; 2. Stari Mitratov tempelj poleg Černomlja. —

Bolj sloveči so to leto Hicingerjevi spisi, ki segajo v cerkvene vede in umetnije, na pr.: Nekaj od cerkvene zidarije v Dan. l. 1. 3, kjer razlaga razne podobe kerščanske zidarije, ki so 1. rimska, 2. romanska ali bizantinska, 3. germanska ali gotiška, 4. prerojeni romanski zlog, z nekterimi zgledi sploh in posebej po naši domovini. Delavci naši dostikrat niso znali ločiti šege od šege, zloga od zloga, in mešali so velikrat napačno in neprimerno skupaj. Lahko bi se tukaj imenovali zgledi, pravi, pa utegnilo bi koga žaliti, ker bi ne razložil, da tukajšne besede niso rečene za grajanja voljo, ampak zastran podučjenja. „Te besede so zlasti v to stran namenjene, de naj se pri popravah ali pri novih naredbah saj pri večjih cerkvah bolj natanko gleda na zlog prejšnjiga dela, de se gotiško sklepa z gotiškim, romansko z romanskim, in sicer spet naj se loči bolj na tanko bizantinsko-romansko, in klasiško-romansko... Ktera teh podob de je lepši, se ni lahko prepirati, ker ima vsak svoj okus v tacih rečeh; severni narodje sploh bolj čislajo germansko šego, južne ljudstva pa bolj romansko. Napak pa govorijo nemški pisatelji, ker od gotiške šege trobijo, de je nar bolj primerjena keršanskimu duhu, ter zaničujejo prijetno novoromansko podobo; duh keršanski ni samo duh resnobe in pomišljevanja, kakoršno razodevajo gotiške stavbe, temuč je tudi duh ljubezni in veseljnosti, ktero oznanujejo nar bolj novoromanske zidanja; bizantinske stavbe, bi se morebiti utegnilo reči, imajo nekaj od vsaktere teh strani, vender tudi več od poslednje“.

Jako potreben in slovenskim rojakom podučen spis je: Od zvonov in soglasniga zvonila l. 31 — 34, kjer dokaj učeno po zgodovini in novejši umetnji pripoveduje, da „vsakteri drugačni glasovi ne dajejo praviga ali prijetniga soglasja; to že lahko razumeva uho, ktero ni izučeno za muziko. Zatorej se mnogokrat sliši govor navadnih ljudi, de zvonovi ne shajajo skupaj, de se koljejo, ali de je en zvon preslab, drugi premočen. Pomniti pa se mora, de med popisanimi soglasji veljá nekaka različnost; nektere so namreč bolj terde, krepke in vesele, nektere bolj mehke ali mile... Kjer hočejo rabo tega dvojniga glasja prav določiti, si napravijo večji število zvonov, de si zamorejo za bolj vesele priloznosti in godove izbirati terdo glasje, za bolj žalostne čase in okolišine pa mehko glasje... Posebnost slovenskiga ljudstva pa je, de mu je nar bolj všeč mehko soglasje, kakor je sploh v njegovi lastnii, popevati bolj mile napeve... Kar lepoto glasu zadeva, se nekterim dozdeva, de je v starih zvonovih veliko srebra, in de zato bolj čisto donijo, pa v tej

reči je nekoliko prazniga domišljevanja. V starih zvonovih je res povsod več srebra, ker so jih plačevali s peticami in dvajseticami; zdaj je pa dostikrat le papir v njih, ker zamoremo le bankovce dajati zanje. Kar pa blago zadene, je v vsih zvonovih le bron... Kedar v katerim kraji hočejo napraviti novo zvonilo, naj ljudje ne gledajo na samo težo veliciga zvona, de bi se z njo pred drugimi soseskami ponašali in bahali; temuč naj se ozirajo na velikost svoje soseske, na svojo premožnost, tudi na velikost zvonika, in nar bolj na prijetnost glasú. V tej reči jim bo razumen mož, ali zvonar sam nar bolje vedil svet dajati... Pri sklepu naj nikjer ne pozabijo, kjer zvonove hočejo napraviti, tiste besede, ki jo je pevec o zvonu izrekel:

Nam de delo v čast izide
Blagor scer od neba pride.

Vsak še nekaj moli za-se,
Preden liti se začne.

Na spis od cerkvene zidarije se nanaša v l. 44 t. 1857: Nekaj od cerkvenih posod in oblačil, da „kakoršno je zidanje, po takošni obliki gre tudi podobarstvo... In tudi cerkvena naprava, posode in oblačila, se morajo ravnati po obliki zidarije in podobarije... Treba je, de se tudi pri nas cerkvena lepava začne ravnati bolj po cerkvenim duhu, ker se je zlo od njega odkernilo“ itd. —

Ker je od l. 1848 pri pregledovanji rokopisov, sporočil zgodovinskega zbora in v to zadevajočih bukev našel še marsiktero drobtinico cerkvene zgodovine, je po tem popisal „Nar starji fare po Kranjskim“ l. 16 — 22, v šematizmu ljubljanske škofije, ter poleg Bianchi Documenti I. l. 43 t. 1857 pod naslovom: Iz zgodovine slovenskih far.

Pri napisu: „Nekaj zastran naših koledarjev“ l. 27 — 29 bi utegnil kdo misliti, piše Hicinger sam, de bo našel kak pretres priloženih sestavkov našiga dvojniga koledarja ali naše velike pratike; pa to ni namen pričujočiga spisa, desiravno se memogredé želja sme izreči, de bi bilo dobro, nektere sestavke pred dobro pretresti, ali gredo v koledar, in nektere podobšine pred prav pogledati, ali so primerjene spisu, in de bi bilo tudi boljši, koledar za Slovence po imenu obilniši razločiti od slovenskiga koledarja. V sledečih besedah naj se več le to razloži, kateri svetniki ali sv. spomini naj bi se pred drugimi jemali v naše koledarje in pratike; zakaj v tem se lahko doslej zapazuje nekaka pomanjkljivost, sicer v koledarji za Slovence v večji meri, kakor v slovenskim koledarji. Kaj tedaj? — 1. Ljudski koledarji naj se bolj vjemajo s cerkvenim koledarjem. 2. Naši koledarji naj se posebno ozirajo na svetnike slovenskih krajev. 3. Ljudski koledarji naj obsegajo tudi svetnike med ljudstvom čislane, kakor posebne priporočnike ali patrone. — Še eno naj bi si zapomnila kmečka pratika: Naj jemlje za nektere svetnike bolj primerjene podobe“. — V naslednjem tečaju na vprašanje: Kolikero

svetnic je svetih Helen? — kaže l. 40, da se jih obhaja petero. Pod naslovom: Štatiistiška opomba — graja v istem listu, da se pri številu cerkvenih popisov ali šematizmov nahaja velik razloček mimo števila državnih popisov; na pr. za Kranjsko, ki je celo obseženo v Ljubljanski škofiji, šteje politiški popis l. 1851 stanovavcev 478.299, cerkveni pa ima 500.839 duš za ravno tisti čas. Od kod je tolikošen razloček? Od tod, pravi, ker ni enake natančnosti, tudi ne enakih vodil za števenje na vsakem kraju, ter opominja, kako bi se strinjati moglo števenje politiško pa cerkveno.

Kedar je postavljen bil v Ljubljani protestanški tempelj in so na dan prišle bukvice „Bramba evangeljske vere“, je v Zg. Danici l. 1850 št. 49 — 51 in l. 1851 št. 1 — 12 P. Hicinger, dasiravno ni bil dohtar sv. pisma, v posebnem sostavku razkazal, ktera je „**Edina pot v nebesa** ali podučenje od razločkov prave katolške vere memo drugih nekatolških ver“ (gl. VIII. str. 22). Sedaj pa so našli v nekem kraju po slovensko spisane, nenatisnjene bukve o krivi veri, ki se bliža nekterim protestanškim odceplinam tiste baže, ki jih imenujejo pietiške, t. j. posiljeno ali lažnjivo pobožne, svetohlinjske; osebe te nove vere se rade shajajo po noči; ženstvo ima tudi svoje duhovnice; namesti nedelje obhajajo saboto; po pokončanji hudobnega sveta upajo tavžent let na zemlji kraljevati s Kristusom. — Tej krivoverski ločini nasproti spiše Hicinger l. 39 — 45 v poduk: „**Prava pot v nebesa ni v temi skrita**. Pogovori zastran nekterih skrivnih verskih zmot.“ Razun vvoda se v posebnih razstavkih vernik in duhoven pogovarjata: 1) Od Boga sploh; 2) od Kristusa; 3) od cerkve Kristusove; 4) od svetega pisma in od ustnega izročila; 5) od gnade Božje in od opravičenja; 6) od svetih zakramentov; 7) od Božjih zapoved in od keršanskih čednost; in 8) od poslednjih reči.

V dušni in telesni blagor otroške mladosti je živo popisal l. 46. 47: Potrebnost posebnih dekliških šol, kajti pač prav bi bilo kaj več storiti za dobre matere prihodnjega zaroda, ali za pobožne device naslednjega časa. Popisavši izverstni dve dekliški šoli v Ljubljani in v Loki svetuje, naj bi se posebej napravile na pr. v Kamniku, Idriji, Novem mestu, Kranju, Kerškem, v Metliki, in naj bi se v ta namen pridobile šolske, ali še bolje usmiljene sestre, ktere imajo na Tirolskem mnogo manjših podružnic po mestih in terjih po deželi . . . Se ve, da same vnanje naprave ne bodo nikdar zadostovale, da je vedno treba človekovega djanja in prizadevanja in čuvanja, najbolj pa Božje pomoči in brambe. — L. 50 je po nekterih novih dopisih in sporočilih v „Šolske reči“ dal „Pristavek k spisu o dekliških šolah“ nekaj tudi iz lastnega prepričanja v Terstu, češ, „človeku, ki je za blagor svojih rojakov vnet, in po drugih krajih vidi bogato število šolskih naprav, se pač v sercu

dela nekakošna teža in bolečina, ker v svoji domačiji ne najde toliciga iskreniga prizadevanja za potrebno izobraženje ljudstva“. — In kakor je v naslednjem tečaju l. 22 osemdesetletnemu Preserskemu župniku J. Rožiču zložil sonet ter popisal „Od Verhnike“ prijateljsko godovanje, v Novicah l. 1858 št. 36 pa zlatomašniku spet poklonil pomenljiv sonet; tako je l. 37 po dr. Brunnerju poslovenil, kako naj se vede „Deklica ob jutranjim zoru“.

Ko je po l. 1855 sklenjenem konkordatu v Avstriji v djanje stopiti imela tudi nova postava v zakonskih rečeh, je sostavil o njih Dunajski nadškof Otmar cerkvenim sodnijam posebno podučenje, ktero so drugi škofje razposlali svojim duhovnom priporočevaje, naj se v duhovskih zborih o zakonskih zadevah med seboj pogovarjajo in podučujejo. Na Verhniki zbrani duhovni so pa z dekanom A. Pečarjem na čelu koj naprosili spretnega pisatelja Podlipskega, naj sostavi duhovnim in neduhovnim koristno poljudno razlaganje zakonskih postav tako, da bi v posebni prikladi v Zg. Danici prihajalo na svetlo ter se dobivalo poznej v lastnih bukvicah. Podlipski se podá, in vsled tega pride na dan tedaj jako vgodna knjiga:

6) Razlaganje zakonskih postav. Poleg nar boljših razlagovcov spisal Peter Hicinger. V Ljubljani 1857, 8. str. 152. Natis. J. Blaznik. — Po primernem vvodu je v VII. poglavjih razlaganje v 1. od zakona sploh; v 2. od zarok; v 3. od zaderžkov veljavniga zakona; v 4. od zaderžkov dopušeniga zakona; v 5. od ravnanja pri sklepanji zakona; v 6. od odveze zaderžkov in poveljavljenja zakona; v 7. od tožbe na razdero zakona in na ločitev od mize in postelje. — „Cerkvene postave v zakonskih rečeh išejo po vsaki strani svetost zakonske zveze ohraniti in zagotoviti. Pisatelj je skerbel za tega voljo, tudi vse razlaganje v takim duhu pisati, in povsod po svoji moči spodobno in kersanski sramožljivosti primerjeno besedo staviti: zatorej upa, de bo s svojim delam tudi v to pripomogel, da bi se svetost zakonskiga stanu med našim ljudstvom obilniše čislala“ (Zg. Dan. l. 1857 št. 33).

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

14. dan septembra. (V c. k. arsenalu.) Med mnogo orjaških stavb, s katerimi se ponaša cesarska metropola Dunaj, stoji ogromni

c. k. arsenal brez ugovora v prvi versti. V neposredni bližavi južnega kolodvora razprostirajo se njegove velikanske sgrade, katere, akoravno néme, vendar z nekako silo vabijo k sebi radovedne ogledovalce, izmikovajè jim izraze občudovanja in sterčenja nad nebrojnimi raznovertnimi predmeti, kateri se jim v teh jako obširnih prostorih stavljajo pred oči. — Viharni politični časi l. 1848, in zlasti strahovite dunajske dogodbe meseca oktobra onega leta sporodile so bile v merodajnih krogih misel na združenje vseh vojaških, po raznih deželah razkropljenih orožnic v eno glavno skupino na Dunaji, in za ta namen odbrana bila je velika planota zunaj Belvederske črte (Belvedere-Linie), kjer se je delo tudi precej naslednjega 1849. leta pričelo. Petero strokovnjaških korifej: Förster, Hansen, Van der Null, Rösner in Sikardsburg pod vodstvom in nadzorstvom F. Z. M. in topničarskega ravnatelja pl. Augustin-a je sestavilo načerte, ter vladalo in izpeljevalo dela, ki so se veršila celih 10 let. 8. maja 1859 še le so Njih Veličanstvo cesar Franc Jožef vložili zadnji kamen v stavbo, katera bo na stoletja svetok Njihovega odlično-podvzetnega duha, ki je vredni naslednik in posnemovalec visokoslavnega cesarja Karol-a VI., čegar ogromna dela svet še sedaj z vso pravico občuduje. —

Že ob svoji prvi nazočnosti na Dunaji l. 1863, me je mikalo, ogledati si ta velikanski umotvor vojaško-stavbine popolnosti; ali takrat mi je bil v to čas prekratko odmerjen. Letos pa tega nikakor nisem hotel opustiti, in ravno današnji popoldan smo si bili odbrali mnogi tovarišisoučenci v ta namen. Da arsenal zasluži res ime ogromne in velikanske sgrade, posnamejo čast. g. g. bralci lahko iz tega, ako povem, da v podolgasto-štiriogelni zunajni okrog je vpleteno osmero glavnih stavb, zmed katerih zlasti čvetera ogelna poslopja in načelnišče (Commandatur), katero slednje se nahaja v osredeku sprednje strani in skoz katero pelja glavni vhod, delajo že vsako za-se malo terdnjavo. Ob vsaki zmed omenjenih čveterih ogelnih sgrad more stanovati po 800 mož, in vravnane so celo za obrambo s topovi. Čelo arsenalovo, proti mestu obrnjeno, in njemu enaka zadnja plát meri na dolgost po 253 sežnjev; stranski dve daljši strani pa merite po 663 sežnjev. Znotraj tega velikanskega štiri-ogelnika se nahajajo kot na ogromnem dvorišču zopet druge, ne manj orjaške stavbe, spredaj namreč orožini muzej (k. k. Hof-Waffen-Museum) in slovesna dvorána (Ruhmeshalle); tikoma zadej pa so fabrike in delavnice za razno vojskino orodje. Med zunajnim štiriogelnikom in ravno navedenimi znotrajnimi sgradami pa so še na vse štiri strani tako obširni prostori, da se ondi vsaka orožna stranka, bodi si topništvo, konjištvo ali pehota, vadi lahko po svojih vodilih in pravilih v vojaških védah. Pero moje je preokorno, popisati vtise, ki že pri zunajnem ogledovanji teh neizmernih zidarij zauzamejo pozornega obiskovalca; tudi bi stalo preveč truda, ko bi hotel

natanjčno govoriti le o posamesnih stavbenih znamenitostih, ki se nam stavijo pred oči v oblikah anglo-saksonske. Zlasti „Commandatur-a, skoz katero pelja, kakor sem že zgoraj omenil, glavni vhod, je tako zalo olišpana z mavriškimi ogelnimi stolpiči, kipi in arhitektoničnem kinčom, da se meriti more z vsako palačo. Iz osredka te sgrade dviguje se nepopisljivo ponosno, velikanski kroni enako, visoko štiri-ogelno brezstrešno stražišče (Warte), ki duhá našega peljá hipoma nazaj v zdavnej minule čase, ter nam predstavlja stavbeni značaj starodavnih vitežkih gradov. Visoki jambor ob sredi stražišča nakitjen je o posebnih slovesnostih z casarsko zastavo. 211 kamnitih stopnic pelja na brezstrešni stolp; — škoda, da sem bil prepozno zvedel, da se tudi tje gor iti sme; še ta trenutek mi je žal za ondotni gotovo nepopisljivi lepovid.

Vendar, — čas je, da vstopimo zdaj v duhu v znotranje prostore, kjer nebrojni predmeti čakajo, da napajajo z veliko slastjo oko naše. Prekoračivši sprednjo véžo, dvor, in zopet zadnjo véžo obširne „Commandatur-e“, nahajamo se na že omenjenih prostorih znotranjega glavnega dvora, in pred nami dviguje se zopet nova palači enaka sgrada: slóvezna dvorana in orožini muzej. Ob obeh straneh trojnega vhoda v to poslopje stoji razpostavljenih 223 topov in vojskinih movžarjev (Mörser) v raznih velikostih, oblikah, dolgosti in obsegu. Množina tega streliva je v raznih vojskah od naše armade vplenjena; in marskatero odlikuje se s toliko dolgostjo in debelostjo, da se je mogla zemlja šibiti in stresati na dalječ in dalječ okrog, ko je odmeval don iz strašanskih teh ognjenih žrél. Že o samih teh topovih in movžarjih napisati bi se dala obširna zgodovina. —

Podajmo se naprej, in sicer v znotranje prostore palače, pred katero se v duhu nahajamo. Koj v jako obširni, z mnogimi stebri podslonjeni véži vidimo sprelepe in znamenite reči. Obok je ves preprežen z arhitektoničnimi olupšavami in pozlačenimi arabeski; ob stebrih in stenah pak se nahaja na primernih podlagah postavljenih 52 kamnitih portrait-kipov odličnih vojaških velikašev in poveljnikov prešlih in novejših časov. Iz te veže peljajo vhodi k desni in levi v obširne prizemeljske hrame, kjer je nakupičenega od sile veliko raznovertnega starinskega vojskinega orodja: topov, pušek, sabelj, mečev, bodal, bobnov in Bog zna kaj še vse. Le poveršno in mimogredé smo mogli to nekoliko pregledati; toraj o posamesnostih tudi ne uterpim govoriti. Edinega, topu enacega streliva — menda je francoski fabrikat l. 1678, — naj specialno omenim. Zove se „Höllmaschine“, in obstoji iz nič manj kot 50 strelivnih cevi. Precej rada, — ali pa tudi celo nič — je mogla na smert misliti taista glava, ki si je vmislila tako strahapolno orodje. — Stopimo zopet dalje! Široke kamnite stopnice, ki se ob sredi visočine razcepijo v dva oddelka, in nas peljajo v zgornjo nadstropje, vendar! naj po-

pravim svoj izraz: prostor, skoz katerega deržijo stopnice do uzvišenih prostorov (Nemci imajo za ta stavbeni oddelek novo-tehnično ime: „Stiegenhaus“) je resnično rajske lepote; — tudi v nobeni cerkvi nisem še kaj lepšega vidil. Stene in oboki so prenapolnjeni s presnimi slikarijami, pozlačenimi arabeskami in z vsemi mogočimi olepšavami; — umetnija tu več celo menda ne bila mogla narediti, kot je. In ko pridemo v nadstropno glavno dvorano, tam še le ne vemo, kam naj bi se najprej ozerli. Ondi bi človek res kmalu mislil, da se nahaja v ovežju samih nebes. Mislite si, dragi g. g. bralci, obširno štirogelno sobano. Že svitla tla sama, s prelepimi mozaik-olepšavami okinčana, so taka, da bi si človek kmalu na-nje stopiti ne upal. Med šibkim stebrovjem, ki podslanja visoke galerije, katere dvorano opasujejo okrog in okrog, vidimo v štirih oglih sobane stati na visocih postamentih iz dragocenega belega marmeljna zdobljene portrait-kipe najslavnejših vojskovodjev naših časov, namreč: Radecki-ga, bana Jelačić-a, Windischgrätz-a in Haynau-a. (Svitli vladar dali so tedaj v hvaležnosti svoji tem neumerljivim junakom postaviti spominske kipe v oserečji, t. j. na naj odličnejšem mestu slóvezne dvorane!) Obok sprelepe sobane poožuje se v velikansko visoko kupljo, v katero prihaja od verha dol po barvani steklenini dnevna svitloba, ter čudovito lepo obseva neizrečeno prekrasne presne slikarije, s katerimi so ona, ter ostali oboki in stene ozališane. Slavnoznani profesor Karol Blaas, po rodu Tirolec, je storil s temi resničnimi umotvori ime svoje neumerljivo. Toliše živosti v barvah, kakor še tù vidi, dozda menda še ni noben umetnik te struke dajal presnim slikarijam; vsaj jez nisem še videl nikdar in nikjer lepših malarij te verste. 24 večjih in manjših slik kaže nam v kuplji in po obokih nad galerijami razne vojskino-zgodovinske obraze; med temi se po obširnosti posebno odlikujejo: „Schlacht bei Nördlingen 1634; — bei St. Gotthard 1664; — bei Zenta 1697; — bei Turin 1706“. Med vse posamesne slike so vpletene bogato-pozlačene arabeske in sploh toliko arhitekniškega kinča, da ni izreči. Ako zasliši katerikoli kraj častni naslov: slóvezna dvorána, ta ga gotovo z vso pravico. Pa, — vsega tù vidjenega še kratko malo nisem popisal. Glavni dvorani so prizidani v čveterih oglih tudi štiri manjše shrambice. V eni se nahajajo stopnice, ki peljajo na galerije; v ostalih treh pa se shranjujejo, — gotovo v svojem patriotizmu ne rečem preveč, — prave svetinje, t. j. djanski spomini na naj slavnejše može in vojskovodje našega stoletja. Videti so tù slavnega Radecke-ga bela vojaška suknja, rudeče hlače, škornje; red zlatega runa; ruski častni meč; maršalska palica (Marschallstab); sablja, klobuk in pas (Feldbinde). Dalje nahaja se tù devetero prekrasno vezanih diplomov, s katerimi so mu razna mesta podelila odliko častnega meščanstva. Tudi ljubljansko diplomo sem vidil vmes, in radovedno jo pregledoval. Dalje shranjuje se tù med Radeckijevimi spomini 14 klju-

čev terdnjav in mest, katere je po zmagi privojeval svojemu svitlemu vladarju, kakor tudi slike vseh vojska, katerih se je vdeležil. Reči se sme, da temu vojskovodju je odkazano v slóvezni dvorani prvo mesto.

Ozrmo se sedaj še dalje po preimenitnih spominkih. Shranjuje in radovoljno kaže se tu vojskini križec (Armeekreuz), ki ga je nosil visokoslavni cesar Franc I. po srečno zmagani evropejsko-narodski vojski pri Lipsku; — Marije Terezijni red kralja pruskega in cara ruskega, tedaj znanih treh zaveznikov zoper silnega Napoleon-a I. — Nepopisljivih čutil zavzet sem bil, ko nam prijazni voditelj pokaže ostarelo kopje (Fahenstange), ter nam reče: To je ostanek one zgodovinsko-znamenite zastave, katero je o določilnem trenutku v kervavi bitki poleg Asperna hrabri nadvojvoda Karol zgrabil barjaktarju iz rok, postavil se na čelo junaških grenadirjev, navdušil jih za ponovitev boja in s tem slavno zmagal. — Ne manj zanimivala me je zastava (Votivfahne) papeža Pija VII., ko se je vračeval iz francoskega jetništva. — Pokazalo se nam jê dalje: Vojskovodje Haynau-a suknja, klobuk, meč in pas; — znanega Henzi-a (slavnega branitelja budimske terdnjave, v kateri je bil sam zapalil strelni prah, da bi ne prišla v roke ustajnikov) klobuk; — vojskovodje Windischgrätz-a suknja, hlače, škornje, sablja in več častnih redov (Orden); — maršala Nugent-a suknja, klobuk, navadna in dvoje častnih sabelj, komorniški ključ, ter reda Marije Terezijni in Leopoldovi; — vojskovodje kneza Schwarzenberg-a, neumerlivega zmagovalca pri Lipsku klobuk, meč, maršalska palica in več redov; — slavnega princa Evgena Savojskega oklep, dratena srajca in maršalska palica itd. itd. — Tudi švedskega kralja Gustava Adolfa obleko (Koller), katero je nosil svoj smertni dan v bitki poleg Lützen-a dne 15. novembra 1632 smo tu videli.

(Dalje prihodnjic.)

Dopisi in novice.

Predragi bratje in tovariši!

Kakor vam je znano, imeli bomo hrvški učitelji 25., 26., 27. t. m. splošnji svoj zbor v Petrinji.

Pri prvi našej skupštini v Zagrebu l. 1871 so bili slovinci prvi, ki so nam prijazno v velikem številu podali roko ter se z našim delovanjem po bratovsko zanimali.

Nadejamo se, da je tudi zdaj med nami ljubezen ravno tista, kakor poprej in da bo zopet naš premili in predragi brat Slovenec prvi, ki bo v naše kclo pritekel, ter nas zopet z bratovsko ljubeznijo spremljal pri našem delu.

Srce nam je veseleje in pogumneje, kedar vidimo vrle naše brate okoli sebe.

Pridite torej vi vrli sokoli premilih nam slovenskih planin in dolin, pridite, da Vam zamore brat Hrvat zopet podati svojo roko in Vam sè svojo gostoljubnostjo postreči.

«Pristopnice» dobivajo se pri «mjestnem odboru II. občé hrvat. učit. skupštine po 1 gold. u Petrinji.» Vožnja na železnicah in parobrodih znižana je na 33%. Skrbeli smo, kolikor se je dalo, da bude ne le duševne hrane, ampak tudi prijetne, hrvaške zabave. Pomoz Bog!

V Zagrebu, 8. avgusta 1874.

Za centralni odbor II. občé hrvat. učiteljske skupštine:

Predsednik:

Ivan Filipović.

Tajnik:

Ljudevit Tomšić.

Program II. občé hrvatske učiteljske skupštine u Petrinji 1874.

I. Predskupština je 24. kolovoza u 7 sati (uri) na večer. U njoj će se odrediti, koja će se pitanja i kojim redom u obćoj skupštini razpravljati. Ustanovit će se poslovni red i predbježno izabrati predsjednik, 2 podpredsjednika, 2 tajnika i 4 redatelja občé učiteljske skupštine.

II. Sutra dan 25. kol. u 8 sati u jutro je prva sjednica občé skupštine.

Poslje podne u 3 sata odsječna (odsekova) sjednica, u kojoj će se razpravljati: Koje knjige i kako da se sastave za naša učiteljišta, pa kako da se što prije do njih dodje. Razprava zadarskoga učiteljskoga odbora.

U 4 sata predavanje za hrvatske učiteljice: O uporabi zabavištnih učila i poslova od Josipe Žitkovičke, učiteljice u Liesingu kod Beča.

U 6 sati predavanje: O tjelovježbi u pučkoj školi od prof. Ante Löfflera iz Rakovca. Poslje 7 sati zabava u streljani.

III. 26. kolovoza u 8 sati u jutro druga sjednica občé učiteljske skupštine.

U 3 sata poslje podne predavanje: Narodno školstvo i 19. viek u občé, a napose kod nas Hrvata. Najznatnije zapreke povoljnomu razvitku narodnoga školstva u občé, a napose u Hrvatskoj. Od Jakoba Bobinca, okružnoga škol. nadzornika u Novoj Gradiški.

U 4 sata odsječna sjednica za razpravu statuta centralnoga odbora.

Na večer koncert sa predavanjem: Petar Preradović i njegova pjesnička djela s gledišta pedagogijskoga, od Stjepana Basarička, učitelja u Virovitici.

IV. 27. u jutro u 7 sati predavanje: Razvitak genetiva višebroja kod samostavnika i odnošaji višebrojnih oblika 3. 6. i 7. padeža od Ant. Pechana, učitelja na učiteljištu u Petrinji.

U 9 sati treća sjednica občé učiteljske skupštine.

U 2 sata poslje podne zajednički banket.

Cielo vrieme skupštine bit će u prostorijah petrinjskoga učiteljišta priredjena izložba učila istoga učiteljišta i drugih raznih učila za pučke škole.

V 28. kolovoza izlet u Topusko. Uzput: Izložba učilâ c. k. gradjanske škole u Glini u sgradi iste škole.

Iz volovskega okraja v Istriji. Dne 9. julija bil je v Volovskem okrajni učiteljski zbor. Predsedoval je zboru naš c. k. okrajni nadzornik g. Ant. Šterk, in njega namestnik bil je g. Janc, učitelj i kurat v Rukovacu. Zbor koj v začetku ogovoril je sam c. k. okrajni glavar g. Ant. Fegec, z mično in jedernato slovensko besedo. Na dalje govoril je sam gosp. c. k. nadzornik, ko polagal je na srca zbranih učiteljev važnost ovega zborovanja, ter priporočal s temeljito besedo vseskozi delati v prid i djanski korist našej mladini.

Nadaljevale so potem volitve namreč: 1. V odbor prihodnje okrajne konferencije bili so vsi dosedanji gg. učitelji voljeni, kakor: Jelušič, Grosman Mirosł., Waišel Fr. i Pretnar. 2. V deželno konferencijo, ki bode sredi septembra v Poreču, bili so izbrani: Jelušič, Grosman Vilibald in Waišel.

Nasledoval je potem program letošnje konferencije v teh točkah: 1. O risanju v pučkih učionah. 2. O pjevanju v pučkih učionah. 3. O izobraževanju učitelja, koj put nanj pelje? 4. Koliko i kako može učitelj prepričeti, kod diče gnjusno psovanje i kunenje? 5. Kojimi sredstvi može učitelj uzdržati školsku disciplinu, koje pedepse po zakonu sme rabiti?

O 1. točki poročali so: Grosman Mirosł., Kosič i Kranjec. Zjedini smo se slednjič, da naj se risanje uči v šolah našega okraja na podlagi »sesitkov« v to odločenih, kakor dopušta tudi ministerialna okrožnica od 9. avgusta 1873, št. 6708, i 6. maja 1874, št. 5815. Cela skupščina zbranih učiteljev priznala je, da risanje je gotovo zanimiv šolski predmet; toda postavno vstrezati naše narodne šole mogle bodo še le potem, ako bo hotela vlada ali pak občina kupiti temu predmetu neogibno potrebnega, pak dražega učilnega orodja i razdeliti ga šolam, kajti stariši ne bodo mogli v svojej veliki revščini toliko vtrpeti, i draga učna gradiva za šolo kupovati, česar celo do sedaj niso premošli.

O 2. točki bilo je enoglasno odobreno, da naj se petje uči le na posluš in nikakor ne po glasbenem načrtu. Vadijo naj se národne, crkvene i druge kratkočasne pesmi.

O 3. točki poročal je Waišel, na kratko omené, da nikoli ne toliko zeloméno, kakor dandanašnje dobo, neogibno je vsakemu učitelju potrebno, da je vže izobražen, pak da se tudi nadalje izobražuje, zato da more preobilnim zahtevam vseskozi vstrezati. Naj bližnja pot k nadaljevalnemu izobraževanju učitelja, pak pelja — «dobro osnovana» okrajna učiteljska bukvarnica (biblioteka), koja se v našem okraju še pogreša —.

O 4. točki odobreno je bilo tako le: Zoper grdo kunenje i psovanje, šola višjega upljiva imeti ne more, kakor podučevanje, svarjenje, napeljevanje na dobre i slabe zglede i djanja. Katehet pak naj kaznuje take prestopnike s kazenskimi sredstvi po postavi dopustivnim, a učitelj kaj vspešnejšega storiti ne more i tudi ni njegova reč.

O 5. točki bila je živahna razprava, i šiba priznala se je kot naj boljše sredstvo šolskega kaznovanja. Rečeno je pak bilo tako, da redkokrat in to v naj višji sili naj se šiba pametno rabi in gotovo ne bo škodovala. (? Pis.)

Slednjič bila je razprava o novem «Lehrplan-u» za našo istrsko pokrajino, o kojem se bode v pokrajinskem zboru v Poreču obravnavalo. Odposlanci imajo se pripraviti nanj, da mogli bodo o njem poročati v deželnej konferenciji. Ob dveh popoldan prenehal je zbor, kajti želodec je tirjal svoj «tribut», i ta navadna točka obveljala je «en bloc»; toraj podali smo se k obedu, ker vršile so se kratkočasnice i zabavno petje pod vodstvom «Ribniškega smešneža» gosp. Z . . . učitelja in duh. pomoč. na Munah.

Okoli 4. ure nadaljevalo se je zopet zborovanje; konečno pak podpisali so vsi svetovni gg. učitelji molbenico na deželni zbor, da bi se vsem istrskim učiteljem plača po 800 — 700 — 600 gld., namesto 500 — 400 — 300 gld., priznala i s prihodnjim letom izplačevala.

Posloveli smo se v upapolnej nadi, da ob času zbora prihodnjega leta viditi si želimo «zdravih i veselih»!

V Hrušici, dne 22. julija 1874.

Franjo Waišel.

Iz kranjske goré. 1. t. m. smo spremili na pokopališče truplo umerlega gospoda Kašperja Florian-a, bivšega učitelja na Fužinah (Weissenfels). Ranjki bil je rojen na Fužinah, ter po posebni dobroti preč. gospoda Franca Pirca-a, misionarja, pri katerem se je tudi šolal, izvršil šole, ter se je odločil za učeniški stan. Učiteljaril je v Podbrezjah, Pečah, Poljanah, Selcah in zadnjič na Fužinah, kjer je bil okoli 32 let. Za njegove posebne zasluge so mu Njih Veličanstvo presv. cesar podelili srebrni križec s krono. Bil je posebno hranljiv in posebni dobrotnik revežem. Daroval je ondotni farni crkvi okoli 600 gld. Bolehal je dolgo, odleglo pa mu je posebno tisti dan, ko so ga gosp. Pirc obiskovali; o kako je bil vesel. videti še enkrat svojega bivšega učitelja in zdaj sivega starčka. Pogreb bil je sijajen. Iz med učiteljev vdeležil sem se ga samo jaz, edini učitelj v tej dolini; bila sta razun domačega gosp. župnika tudi naša dva preč. gosp. duhovna nazočna, velika množica domačih ljudi, med temi tudi fužinski gospodje uradniki. Utrinjala se je marsiktera solza po licu, pa zakaj ne, saj je bil ranjki skozi in skozi dober kristjan in zvesti učitelj. Naj bi se nad njim spolnile besede: «Blagor njim, kateri v gospodu zaspé, v slavi nebeški se tam prebudé.» Naj bode ranjki vsem gospodom učiteljem, kakor prijateljem v spomin priporočen! *Barovski.*

Iz Ljubljane. Deželna učit. konferencija bode letos v Ljubljani 21. sept. (cf. Uč. Tov. l. 9. 1. maja t. l.) Na dnevnem redu bodo: 1. Učni čerteži za Kranjsko. Ker je sl. ministerstvo izdalo ravnokar vzorne čerteže, bode berž ko ne posvetovanje, kako se čerteži vravnajo potrebam kanjskega šolstva. 2. Učne knjige in berila, ki se dosihmal na Kranjskem rabijo. 3. Učila za kranjske šole po § 71. šolsk. in uč. reda 20. avgusta l. 1870. 4. Pomankanje učiteljev. 5. Zapreke rednega obiskovanja šol po deželi. 6. Samostalni predlogi. S konferencijo bode tudi združena razstava učnih pripomočkov. — Za čas odpusta gsp. poročevalca za upravo in gospodarstva pri šolah preuzame njegovo mesto gsp. Julij pl. Vesteneck.

— (*Šolsko. Stvar je resnična.*) (Konec.) Oče. To je sicer vse res, in si lahko mislim tudi jaz; ali — česar jaz nikakor razumeti ne morem, je to, da so, ni davno še, kakor pravijo, dali postave, po katerih spričevala, ktera po toliko skušnjah dajete potrjeni gospodje učitelji ljudskih in glavnih šol, više pri srednjih ali latinskih šolah in gosposkah pa nobene očitne veljave več nimajo. Da ravno sedanji čas tolikanj govorijo in pišejo, kako povišani so gospodje učitelji v plači in v časti, pa da bi njih očitna spričala očitne veljave ne imela, kaj je to? Učitelj. Res je, oče! in prav hvaležen sem, da so gledé na sedanjo draginjo povišali nam plačo sploh nekoliko; pa vendar, povem vam po vseh ustih, kaj malo me veseli to, dokler se na drugi strani podira tako naše delovanje. Nekdaj so sprejemovajske skušnje med nižimi in višimi šolami nekaj pomenile, dokler jih je bilo učencev preveč in za vse prostora niso imeli; zdaj pa se vsaj meni zdijo nepotrebne. Tudi bi počitnice učencem bile res počitnice, ki bi se med letom potem rajši učili. Kar pa je poglobitna reč, je pa to, da bi sami sebe ne podirali, marveč zidali z zedinjenimi močmi, ter vzviševali si med seboj čast in veljavo, ktera nam je živo potrebna, če hočemo, da nas spoštovali bodo otroci in učenci; kako težavno jih je nam krotiti, dokler vedó, da z našimi dvojkami in trojkami pojdejo lahko v srednje ali više šole. Povem vam, da mi je ta reč mimo plače bolj pri srcu, kedaj nam povrnejo spet, da bodo očitne naše spričbe ali svedočbe imele tudi odločno veljavo v občinskem življenji. Oče. Prav to je bilo, gospod učitelj! da sem ogovoril vas danes, tudi meni na srcu, in — ne zamerite, prosim, kajti, še enkrat rečem, žal mi je, pa — sram me je. Z Bogom!

— *Iz seje c. k. dež. šolsk. sveta 9. julija 1874.* Preberó se rešene službene vloge. — Za vstopenje spraznjene službe za jezikoslovje na c. k. gimnaziji v Kranji se stavi nasvet sl. ministerstvu za uk in bogočastje. Učni črtež, ki ga ravnateljstvo c. k. gimnazije v Kočevji; z zapisnikom šolskih bukev vred predlaga, priznava se z nekaterimi opombami in pri slav. ministerstvu se nasvetuje, da se privolijo po tri učne ure na teden za rudnino- in prirodoslovje v 3. razredu in da se ob enem pooblašča, da sme učni črtež, kar se tiče prirodoslovnih ved tako napraviti, kakor ga imate realni gimnaziji v Kranji in v Rudolfovem. — Stavi se nasvet za stolico laškega jezika na ljubljanski višji gimnaziji. — Sporočilo c. k. deželnega nadzornika za humanistične predmete na srednjih šolah o nazorovanji ljubljanske višje gimnazije se jemlje na znanje in se predlaga c. k. ministerstvu za uk in bogočastje. — Nek ljudski učitelj se v kazen prestavi na drug kraj. — Prednaša se organična osnova za možka in ženska izobraževališča za ljudske šole, katero je poslalo slavno c. k. ministerstvo dne 26. maja 1874, št. 7114. V smislu te postave, da se kolikor moč odvrta pomanjkanje ljudskih učiteljev, ukrene se naslednje: 1. Napravi se enoletni praktični tečaj na c. k. učit. izobraževališču v Ljubljani za take, ki so že doveršili ali vse razrede ali njih več na višjih razredih srednjih šol, in to takrat, ako se jih dovolj za to oglasi. 2. Napravi naj se pripravljalni tečaj na učit. izobraževališču in sicer za l. 1874/75 in to se naznanja ravnateljstvom deželnih srednjih šol oziroma okrajnim šolskim svetovalstvom, da se dalje obznani. 3. Ravnateljstvu učit. izobraževališča se naroča, da se spelje organična osnova naj, strogo derže se osnove, potrebno ukrene in dotične nasvete predlaga. 4. Pri slavnem ministerstvu če se nasvetovati, da bi se na ljubljanskem učit. izobraževališču štiriletni tečaj skrajšal na tri leta vendar le 1874/75. in 1875/76. leta. (Dalje prih.)

— Učiteljsko društvo za Slovenski Štajer bo zborovalo 21. in 22. septembra v Mariboru. Na dnevnem redu bodo: 1. vprašanja deželne učiteljske skupšine v Gradcu z ozirom na priobčene izgledne naučne načerte; 2. imenovanje učiteljev; 3. društvene zadeve.

— **Učiteljsko zborovanje.** *Vdovsko učiteljsko društvo bode imelo občni zbor 10. septembra t. l. Na devnem redu bode a) poročilo tajnikovo in blagajnikovo; b) izvanredna podpora neke vdove; c) volitev pregledovalcev računa; d) volitev predsednika, blagajnika in 7 odbornikov. Ako bi občni zbor slučajno ne bil sklepovalen, nastopi §. 25. dr. pravil.*

Slovensko učiteljsko društvo bode imelo ravno ta dan (10. septembra) svoj občni zbor. Na dnevnem redu bode: a) poročilo tajnikovo in blagajnikovo; b) preuredba društvenih pravil; c) predlogi posameznih udov. Kdor o poslednji točki hoče kaj govoriti, naj to naznani odboru do 1. septembra, da se bode na dnevni red postavilo, sicer drugi, kakor odborovi predlogi ne pridejo na dnevni red, ker bode zbor le občni zbor slovenskega učiteljskega društva. Pri vas, slovenski učitelji in učiteljski prijatelji, je tedaj, da pokažete, ali vam je kaj mari za društvo, katero ima svoje častljivo ime po narodu, kateremu služite.

Ravno ta dan precej za slov. učiteljskem društvom bode imela tudi „Narodna šola“ svoj prvi občni zbor. Blagajnik in tajnik bode obširno poročal o delovanji tega društva od tega časa, ko se je v Ljubljano preselilo, in je začelo delovati z 1873. letom. Slovensko učiteljsko društvo in Narodna šola niste imeli lansko leto občnega zbora, tem več pričakujemo letos obilnega vdeleževanja svojih tovarišev in prijateljev.

Ako hoče namreč naroden učitelj imeti veselja do dela, mora najti pri narodu podpore in zavetja, sicer dela brezvspešno, in njegova delavnost je zgubljena in samič bele vrane se hitro postrelé. Naroden učitelj gleda tedaj zaupljivo v narod, za katerega dela in se žrtvuje. Brez boja pa ni zmage; brez požertovalnosti ni uspeha, in kdor ne seje, tudi ne žanje.

10. septembra, na dan zborovanja bode ob 8. uri pri sv. Jakobu sv. maša. Najprej bo zborovalo vdovsko društvo ob 9. uri, potem pride na versto učiteljsko društvo in poslednjič pa „Narodna šola“. — Zborovalo se bode v prostorni gostilnici pri Virantu na st. Jakobskem tergu h. št. 139. Domoljubni učitelji pridite obilo!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Goriškem: V sezanskem šolskem okraju razpisujejo se s tem: a) učiteljske službe v šolskih občinah III. verste v Povirju, Rodiku in Štijuaku; b) učiteljske službe v šolskih občinah IV. verste v Kobiljiglavu, Vatovljah, Velikem dolu, Vojšćici; c) podučiteljski službi v Sežani in v Komnu šolsk. občin II. verste. Dohodki teh služeb so določeni v §§. 22., 30., 33. in 36. deželne šolske postave 10. marcija 1870. — Podučitelj v Sežani dobival bode še 100 gl. doklade, a v Komnu vžival prosto stanovanje obstoječe iz ene sobe. — Prosilci naj vložijo svoje prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja naj dalje do 10. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem šolskem okraju, naj vložijo prošnje po šolskih oblastih njim predpostavljenih. C. k. okrajni šolski svet v Sežani dne 7. avg. 1874.

Na Kranjskem: V Ihanu učiteljska služba z letno plačo 450 gl., v Zalogu pa učiteljska služba z letno plačo 400 gl. in prostim stanovanjem. Prošnje do 6. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Ihanu in Zalogu. — Na dvorazredni dekliški šoli v Kamniku služba dekliškega učitelja, letne plače je 500 gl. in 80 gl. za stanovanje in dekliške učiteljice, l. plače je 400 gl. in za stanovanje 31 gl. 50 kr. Prošnje do konca avgusta t. l. pri pomnoženem krajnem šolskem svetovalstvu v Kamniku. — V kočevskem šolskem okraju se razpisujejo učiteljske službe tudi v Merovcah l. pl. 450 gl.; v Ribnici drugega učitelja l. pl. 500 gl.; v Lašičah, v Sodražici in Loškem potoku po 400 gl. podučit. Prošnje v 6 tednih pri dotičnem krajnem šl. svetu. — Na 4. razredni ljudski šoli v Vipavi učiteljska služba, plače je 500 gl. in 100 gl. za šolsko vodstvo; prošnje do 30. avgusta pri c. k. okrajnem šolsk. svetu v Postojni. — V Fužinah (Weissenfels) z l. pl. 400 gl. Prošnje do 31. avg. pri okrajnem šolsk. svetu v Radovljici. — Na enorazredni ljudski šoli v Boštanjih (kerskega šl. okraja) učitelj. služba z l. pl. 500 gl. Prošnje do 15. sept. pri krajnem šl. svetu v Boštanjih. — V kočevskem mestu služba nadučitelja in šolskega ravnatelja z l. pl. 600 gl. oprav. doklado 100 gl. in 80 gl. za stanovanje, oziroma pa služba drugega učitelja z letno plačo 500 gl. Prošnje v 6 tednih pri krajnem šolskem svetu v Kočevju.

Premembe pri učiteljstvu.

Gsp. Ignacij Böhm, nadučitelj v Kočevju, gre v pokoj; g. Jakob Šerak, učitelj v Šent-Gothardu pri Trojanah, k sv. Lenardu pri Laških toplicah, in g. Janez Furlani, učitelj v Zagorji pri Savi, v Leitersberg (ok. Maribor).

Listnica. Gsp. J. L. v A. . . . su; prejeli 1 gl. 50 kr.